

Catalunya: espai per a la reflexió

Teresa Blanch

Tot i que d'un any a l'altre es fa difícil entreveure canvis significatius en el panorama literari, és ben bé cert que les tendències i les modes no perdonen —ni perduren— i any rere any perfilen un abans i un després en els hàbits i els gustos de lectura.

Sembla cada vegada més gran el grau d'exigència dels lectors, una exigència tan influenciada pels mitjans de comunicació que no és gens estrany el fet que l'aparició d'obres molt mediàtiques es converteixin en *best-sellers* i aconseguixin allò que la majoria no poden assolir en anys: espai en els mitjans i, més important encara, difusió mitjançant les recomanacions boca orel·la. En definitiva, que se'n parli. Això ha passat amb *Isona* (La Galera/TV3), el relat d'una adolescent en forma de diari, escrit ficticiament per un personatge d'una sèrie d'èxit de la televisió catalana, de la mà de la guionista Laia Aguilar.

Ben mirat, però, a través d'aquest tipus d'obres de venda ràpida i garantida per les audiències, s'aconsegueix crear nous lectors, alguns dels quals, en un futur no gens llunyà poden arribar a ser selectius.

Tal vegada, enguany, també, l'últim lliurament de *Harry Potter i el misteri del príncep* (Empúries) ha passat una mica més desapercebut gràcies al *merchandising* posat en funcionament amb motiu de l'estrena de la pel·lícula *El león, la bruja y el armario*, una adaptació cinematogràfica de *Les cròniques de Nàrnia*, de Clive Staples Lewis. Amb motiu d'aquest esdeveniment, l'editorial Destino va augmentar les expectatives que el públic tenia per l'estrena, amb la

MÓNICA JIMÉNEZ, ELS VIATGES DEL MEU AVI, BARCANOVA, 2005.

recuperació i publicació en llengua catalana i castellana de les narracions de l'autor. Així doncs, a finals del 2005 i fins ben entrat el 2006, els títols *El cavall i el noi*, *El lleó, la bruixa i l'armari*, *El nebot del mag*, *El príncep Caspian*, *El tron de plata*, *L'última batalla* i fins i tot l'obra completa, es van convertir en els llibres més buscats a totes les llibreries catalanes. Com ja havia passat anys enrere amb *El senyor dels anells* o bé amb d'altres obres de Tolkien, el cinema ha tornat a convertir-se en una plataforma útil per donar a conèixer als adolescents uns altres clàssics del gènere fantàstic que tal vegada havien quedat més oblidats.

Aniversaris

Si al llarg del 2005 es va parlar d'aniversaris del llibre al voltant

d' *El Quixot*, H. C. Andersen, Jules Verne i Albert Einstein, enguany —faltaria més!— es parla dels 500 anys de la mort de Cristòfor Colom, del 250 aniversari del naixement del compositor Wolfgang Amadeus Mozart o bé del 50 aniversari de l'atorgament del premi Nobel a Juan Ramón Jiménez. Igual que en anys anteriors, els aniversaris han afavorit l'aparició de títols i temàtiques noves que amplien el panorama literari i de coneixement dels infants i els joves.

Per començar, Edebé ha editat *Qui era Cristòfor Colom?*, de José Maria Plaza, amb il·lustracions de Natascha S. Rosenberg. Un àlbum molt encertat a cavall entre la ficció i la divulgació, adreçat a lectors a partir de 7-8 anys. El text està ben documentat, resulta atractiu i amè i va acompanyat d'uns dibuixos de traç simple que a vegades recor-

den el còmic. En aquesta mateixa franja d'edat, *Cristòfor Colom... i la conquesta d'un somni* (Beascoa), d'Anna Obiols. Per a joves adults, *I li van dir Colom* (Edebé), de Jordi Sierra i Fabra, una altra visió del descobridor del continent americà que pren com a punt de partida el 20 de maig del 1506, el dia que l'almirall Colom expirava davant la mirada desassossegada del seu fill Diego i el seu germà Bartolomeo.

Entre els llibres més destacables apareguts arran del 250 aniversari del naixement de Wolfgang Amadeus Mozart trobem, per als més petits, *Wolfgang Amadeus Mozart* (Cromosoma), un àlbum en el qual les Tres Bessones es traslladen a Salzburg i conviuen amb el compositor, tot i les entremaliadures de la Bruixa Avorrida que mira de fer-los a vida impossible; *La història més divertida de Mozart nen* (La Galera), una visió divertida i sorprenent del nen Mozart; i la interessant edició de Mozart (Combel), acompanyada d'un CD. Des del punt de vista dels coneixements, *Em dic Mozart* (Parramón). Si es vol conèixer l'obra del compositor, també s'ha publicat una adaptació de *La flauta màgica* (Malsinet), amb il·lustracions de Peter Malone, una de les òperes més editades per als infants —cal recordar versions com la de Joan de Déu Prats, il·lustrada per Joma, per Hipòtesis, o la cèlebre adaptació que Miquel Desclot va fer a La Galera—. Per a desenvolupar la creativitat a través de la música, Beascoa ha editat *Juga amb Mozart*, amb un repertori d'activitats per a estimular el sentit de la oïda.

Pel que fa a Juan Ramón Jiménez trobem la versió catalana de Rosa Navarro, il·lustrada per Francesc Rovira, *Platero i jo explicat als infants* (Edebé), una versió singular, sense cap mena de dubte, pel fet de ser una de les poques adaptacions catalanes del relat.

A tot això, s'ha d'afegir també el centenari de la primera publicació novel·lada de *El país de mai més*, de J. M. Barrie celebrada per Edebé amb l'edició d'una versió lliure de la història de la mà de l'escriptor Josep-Francesc Delgado, acompanyada d'unes excel·lents i suggeridores il·lustracions d'Elena Odriozola. I tenint en compte que se celebra el centenari de la mort del pintor Paul Cézanne o els 400 anys del naixement de Rembrandt, segurament, ben aviat el lector gaudirà amb nous títols d'ambdós autors i la seva obra. El més important, però, és que els esdeveniments són l'excusa perfecta per a les editorials per omplir uns buits importants, perdre la por als llibres de divulgació i normalitzar l'espai que mereixen per tal que el públic infantil i juvenil —a més dels pares, els mestres i els prescriptors en

general— es familiaritzin amb aquests materials.

Enmig de totes aquestes celebracions, Catalunya ha tingut l'honor de retre homenatge a dos dels seus més il·lustres autors. Per una banda, Sebastià Sorribas i el 40 aniversari de la narració *El zoo d'en Pitus* (La Galera), guardonada els anys 60 amb el premi Folch i Torres. D'aleshores ençà s'han fet 40 edicions de l'obra i se n'han venut 300.000 exemplars. Aquesta fita ha promogut tot un seguit d'activitats entorn l'obra i l'autor en llibreries, biblioteques i centres escolars. Per una altra banda, Columna també ha celebrat amb una edició especial els 40 anys de *La casa sota la sorra*, la primera novel·la per a joves d'en Joaquim Carbó i que, després de més de 70 edicions, continua essent una de les millors obres de la literatura juvenil catalana.

Diversificació de temàtiques per als més menuts

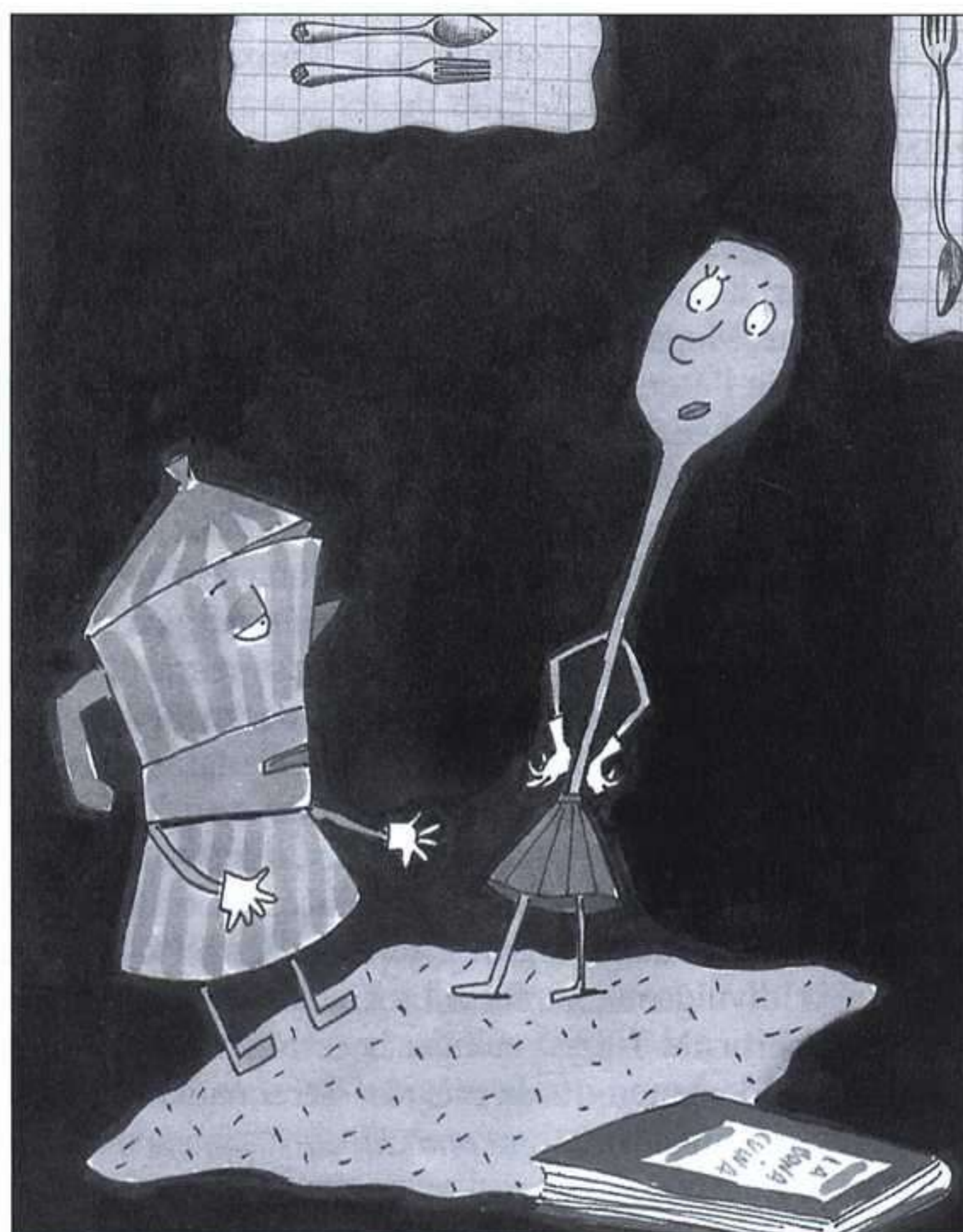
Any rere any, les editorials es van adonant de la necessitat d'omplir un buit existent en la

franja de 0 a 3 anys. Actualment por afirmar-se que hi ha una gran varietat de documents de diferents tipologies, elaborats amb materials que donen garanties per a la seguretat de l'infant. En aquest apartat destaca la diversitat dels anomenats pre-llibres: contes de tela per a l'hora d'anar a dormir, de plàstic per a l'hora del bany, de cartoné per encaixar figures o bé contes en miniatura per penjar als cotxets dels nadons. El cert és que aquesta varietat facilita la preparació de la primera biblioteca del nen o la nena. Normalment, sobretot en el cas dels nadons, els contes inicien l'infant en els hàbits, la comprensió de conceptes i la estimulació dels sentits. Tanmateix, una gran part d'aquest tipus de materials se segueixen comprant en altres països.

No obstant això, hi ha un altre tipus de contes, adreçats a nens i nenes a partir de 3 anys, fets per autors i il·lustradors catalans. Per exemple, els llibres de petit format i cartoné que ha creat Cromosoma a partir de les cinc vocals —una a cada llibre— amb il·lustracions de Roser Capdevila. De la mà de Roser Rius i Maria Rius, *En Guillem ho vol tot*

(Cruïlla), que tracte amb encert el tema de la necessitat d'aprendre a compartir. Tant les il·lustracions com el text són molt propers al lector, i al final del conte s'inclou una guia per als pares. També, *El germà de la Paula ja és aquí!* (Edebé), d'Anna Gasol i Carme Peris, incideixen en el tema de la gelosia i l'adaptació d'una nena que veu augmentar la seva família davant l'arribada d'un germanet rus, amb unes il·lustracions que fan servir diverses tècniques per destacar el paper dels nens protagonistes.

Entre les traduccions, Beascoa ha publicat nous títols dels conegut elefant Elmer, de l'autor anglès David McKee. La Galera ha recuperat un àlbum molt útil per a l'aprenentatge de la lectura de la imatge i l'observació, *El meu gan llibre d'imatges*, d'Ali Mitgusch. Barcanova ha editat *Gel per berenar i Esquixos i bombolles*, d'Emanuela Nava i Giulia Re, dos contes molt tendres protagonitzats per animals. O bé, *A reveure, cocodril!* (Timun Mas), que inclou la titella d'un cocodril per facilitar el joc a través de la lectura i contribueix a que els més petits gaudeixin escoltant la història. Per

MONTSE GINESTÀ, OPERACIÓ COLADOR, ALFAGUARA/GRUP PROMOTOR, 2006.

JORDI SEMPERE, TIM, NAS DE PALLASSO, EDEBÉ, 2006.

una altra banda, la sèrie Panotxa (Edebé), ha sabut connectar fàcilment amb el nen i l'inicia en l'aprenentatge d'alguns valors tan importants com el saber compartir, el respecte, etc. *El ratolí surt a fer un mos* (La Magrana), és una altra interessant proposta amb una història molt simple, però divertida.

Seria encertat dir que pel que fa als àlbums, proliferen els autors del país. Potser s'ha diversificat una mica més la temàtica, tot i que encara se segueix parlant molt de la família —ara sí— des de diferents perspectives. En *Mares a l'engrós* (La Galera), de Teresa Duran i dibuixos de Quetlot, el protagonista opta per triar una nova mare després que la seva l'hagi esbronat. El curiós de la història és que la creuada no l'emprèn sol... el seu pare decideix acompanyar-lo! Potser així, el protagonista entendre que de mare només n'hi ha una. També de La Galera, *S'han tornat bojos!*, d'Elena O'Callaghan i Àfrica Fanlo presenten una història que manté l'interès pàgina rere pàgina fins al final d'una manera molt hàbil. De fet, el protagonista compara com era la seva vida tres mesos abans i ara, fins arribar a la conclusió que tothom s'ha trastocat... no deixa de tenir part de raó perquè des de fa tres mesos té una nova germaneta. Heus ací el canvi de comportament dels adults que l'envolten!

Una altra aportació enriquidora dins el pla de la família es la d'Eduard José en *La Júlia té un estel* (La Galera), en la qual el tractament del tema de la mort recorda una mica l'àlbum *Jo les volia* (Premi Apel·les Mestres 1983), de Carme Solé i Vendrell. En ambdós casos, una nena viu la mort de la seva mare. Tanmateix, a diferència del conte de Vendrell, a *La Júlia té un estel* es treu dramatisme a la mort fent creure a la petita protagonista que la mare ha anat a treballar a una estrella. D'aquesta manera, cada nit la nena té la sensació que veu la seva mare des de la finestra de la seva habitació... si no està núvol, és clar! En *Els viatges del meu avi* (Barcanova), de

Mònica Jiménez, es parla de la relació entre un avi que ha vist món i el seu nét.

És molt interessant l'àlbum guardonat amb el premi Crítica Serra D'Or, *Vull una corona!* (La Galera), de Raimon Portell i dibuixos d'Ignasi Blanch en el qual una nena que vol ser princesa s'adona, després de conèixer un rei, que és mil vegades més divertit fer de nena. Sorprenents i encertats els contes que Romeu, dibuixant conegut per les seves vinyetes de premsa, ha fet per a Alfaguara/Grup Promotor. A partir de l'estil que el caracteritza, ha creat Hugo, el protagonista d'unes històries simples, gairebé sense text, molt atractives que han sabut trobar un espai dins el marc de la literatura infantil, *L'Hugo va a pescar* i *Hugo, el domador*.

També s'han editat històries humorístiques protagonitzades per animals. Una mostra és *En Cúper el gos volador* (Combel), de Montse Ganges i il·lustracions d'Emilio Urberuaga. *La mosca* (Serres), d'en Gusti, un àlbum que convida a iniciar-se en la lectura de la imatge mitjançant l'excel·lent tasca de l'il·lustrador. En aquest mateix

sentit, també *La Vaca Plis Plau* (Baula), de Cristina Sardà i Pep Molist.

A favor de la lectura de la imatge

Fins fa poc, quan es parlava d'àlbums s'acostumava a pensar en els primers lectors. Potser com a conseqüència de la profusió d'imatges, el format o bé la brevetat d'alguns textos... La veritat és que sovint, algunes editorials s'arriscaven a editar traduccions d'un determinat tipus d'àlbums, els quals per la dificultat de les il·lustracions, la temàtica o la complexitat dels textos resultaven difícils d'encaixar dins l'àmbit escolar i familiar, i fins i tot entre llibreters i bibliotecaris. Per exemple, un àlbum notable per la seva sensibilitat en els textos i les il·lustracions, *Anna Frank* (Lumen), ha semblat invisible per a més d'un lector per la seva localització en les prestatgeries de la secció infantil d'algunes llibreries.

Actualment, s'importa un elevat nombre d'aquest tipus de llibres, tot i que per fortuna, les editorials gosen editar projectes

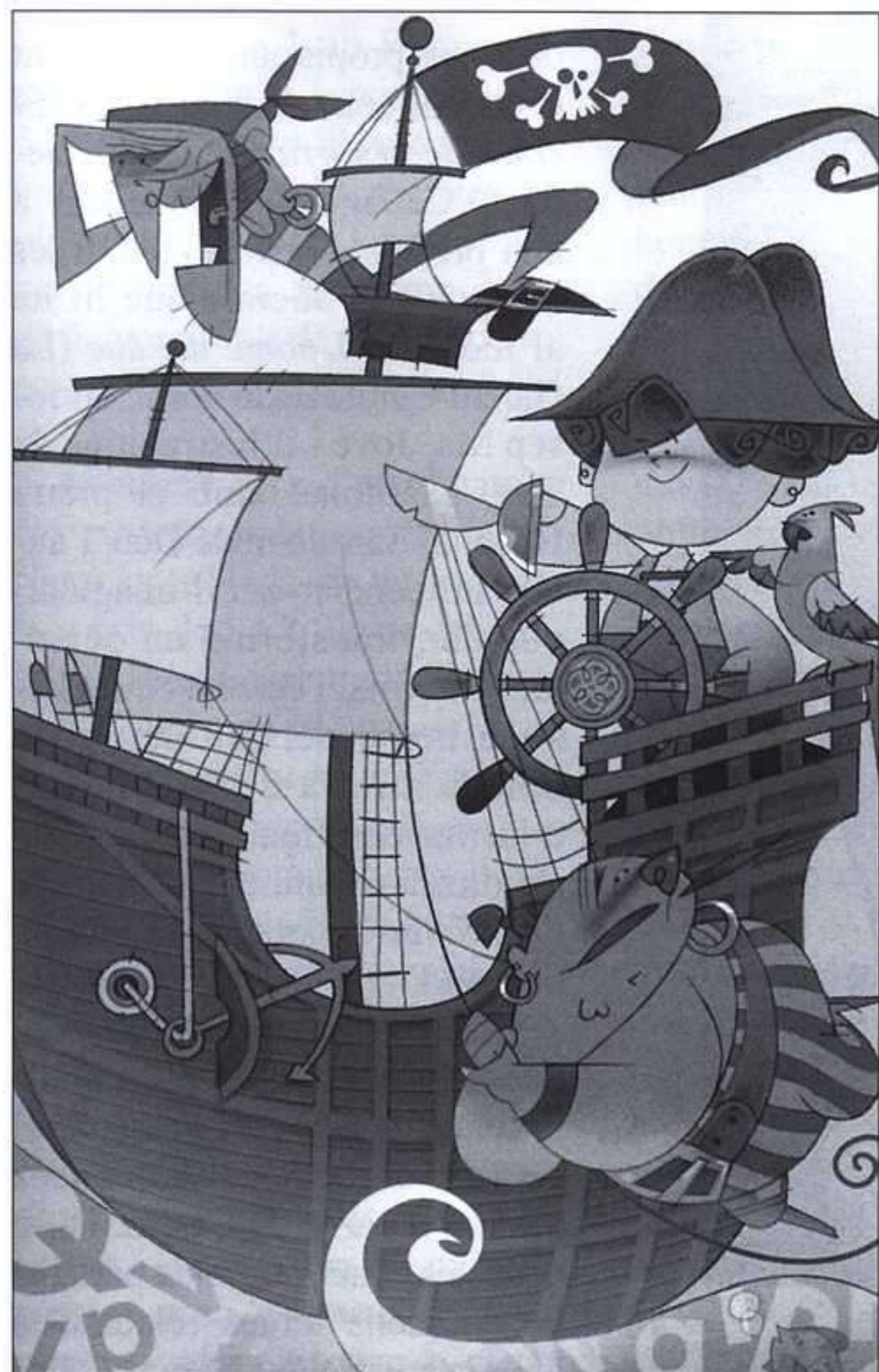
dels seus propis autors. Així, tant els textos com els dibuixos de *El color de la sorra* (Baula), d'Elena O'Callaghan condueixen a una profunda reflexió sobre les desigualtats socials que hi ha al món. En *L'home del sac* (La Galera/Cercle de lectors), de Josep Ma. Jové i il·lustracions de Tha, guardonat amb el premi Hospital Sant Joan de Déu, l'autor, influenciat per l'imaginari popular, transforma un personatge normal i corrent en el possible home del sac davant la mirada atònita d'un nen. Les il·lustracions figuratives de Tha aguditzen encara més l'ambient de misteri que embolcalla la narració.

Un altre tipus de publicacions, que no són àlbums, en els quals la il·lustració té tant pes com el text, són els que s'adrecen a nens i nenes a partir de 6 anys. Per a aquestes edats, continua parlant-se d'aquells temes relacionats amb la vida quotidiana; la convivència, el respecte cap als animals, la família, els amics..., amanits amb bones dosis d'humor. En *El gos entremaliat* (Cruïlla), Joaquim Carbó captiva el lector amb la creació d'un personatge singular, un gos aparentment abandonat, que és acollit pel protagonista. No obstant això, la història no acaba aquí ja que en realitat el gos té propietaris i el nen protagonista haurà de tornar-lo. En *Operació colador* (Alfaguara/Grup Promotor), de Montse Ginesta, diferents eines de cuina es revolucionen davant la desaparició del seu company, el colador. Però per a trobar-lo, han d'aconseguir despistar el gos de la casa i arribar a l'habitació del nen. Una autèntica aventura amb final feliç.

També en clau d'humor, dues narracions més, per una banda *El cagarro Asgrinal* (Cruïlla), d'Enric Gomà i dibuixos de Teresa Martí, en la qual l'escatològic i sorprenent protagonista provocarà les rialles del lector. Per una altra banda, *La Palma, una bruixa escabellada* (Alfaguara/Grup Promotor), de Lola Casas i il·lustrat per Subi. I per a tots els amants de la bona cuina, *Fricandó* (Barcanova), una en-

MARIONA CABASSA, UNA LLORETA FA RÀDIO, BAULA, 2006.

RAMON PLA, LA SOPA DE LLETRES, EDICIONS DEL PIRATA2006.

SUBI, LA PALMA, UNA BRUIXA ESCABELLADA, ALFAGUARA/GRUP PROMOTOR, 2006.

tretinguda narració de Joan de Déu Prats, il·lustrada per Marta Bru, que té com a protagonista un cuiner que en lloc d'explicar contes al seu fill, li conta com ha d'aprendre a cuinar. En *La sopa de lletres* (Edicions del Pirata), d'Amaia Crespo i Ramón Pla, la petita protagonista té seriosos problemes amb determinats aliments... i els seus pares no saben què inventar per tal que mengi. Xavier Bertrán, en *Una lloreta fa ràdio* (Baula), il·lustrat per Mariona Cabassa, parla sobre la relació entre un lloro discriminat per xerrar massa i un brasiler.

Per a lectors més experimentats, *Tim, nas de pallaso* (Edebé), d'Anna Cabeza, una narració enginyosa i divertida que conta com el pare d'una família nombrosa opta, davant la sorpresa de la seva esposa i els seus fills, per dur a terme el somni de la seva vida; treballar de pallaso en un circ. En *El meu supercamió*, un dels títols del recent estrenat segell editorial Bambú, d'editorial Casals, Elena O'Callaghan narra el viatge que encepta el nen protagonista amb els seus pares, per anar a recollir la

seva nova germaneta. En *Quina família!* (La Galera), de Núria Pradas, la protagonista, acompanyada dels seus peculiars animals domèstics —un gos i una tortuga—, ha de suportar les entremaliadures del seu germanet. També de germans parla *L'herència* (Premi Vaixell de Vapor 2005), de Jaume Cela, la història entranyable de dos ratolins orfes que són tutelats per un gat!

Altres autors prefereixen oferir fantasia a gavadals, *L'illa de Canibàlia* (Alfaguara/Grup Promotor), de Miquel Ribas sembla inspirar-se en *Els viatges de Gulliver* per recrear la suggerent aventura d'un naufrag que fa cap a una illa habitada per éssers pàl·lids, baixets i amb ullals, però extremadament simpàtics i amables. El text s'acompanya de les carismàtiques il·lustracions de l'argentina Rebecca Luciani. També és fantàstica la novel·la d'en Sebastià Sorribas, *Luka i la Maria al País Vermell* (Barcanova), amb dibuixos de Mireia Coll, en la qual els protagonistes es traslladen a un país de color vermell i han de resoldre tres enigmes.

A més, enguany —amb la mirada posada en les copes, les lligues i la celebració dels mundials— també s'ha posat de moda el futbol en la literatura infantil i juvenil. Cruïlla, per exemple, ha volgut editar dues sèries de narracions adreçades a nens i nenes a partir de 8 anys sobre aquest esport de masses, més concretament sobre el Barça, *Clam Barça*, d'Antoni Dalmasas i *Contes Blaugrana*, de Josep M. Fonolleras.

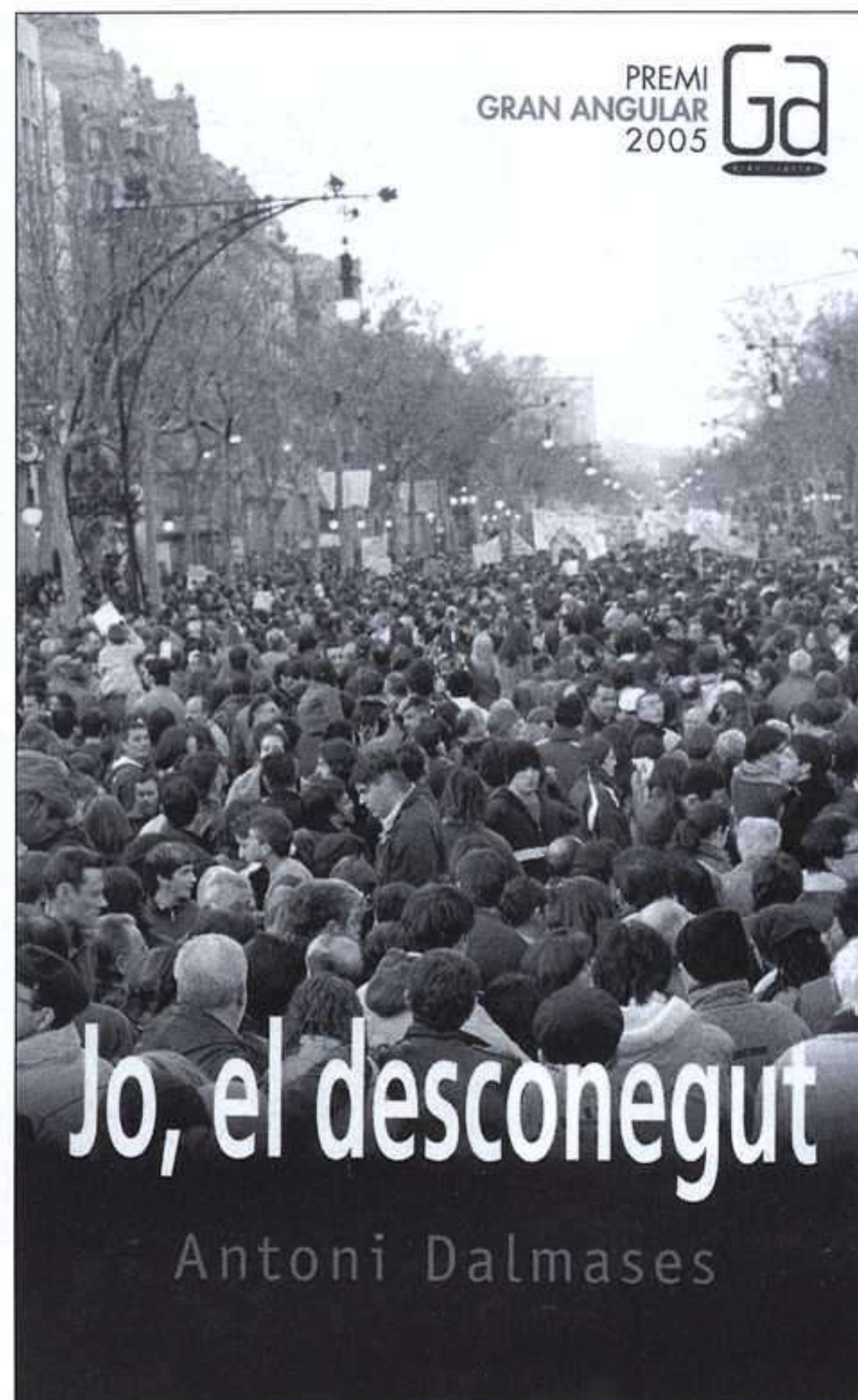
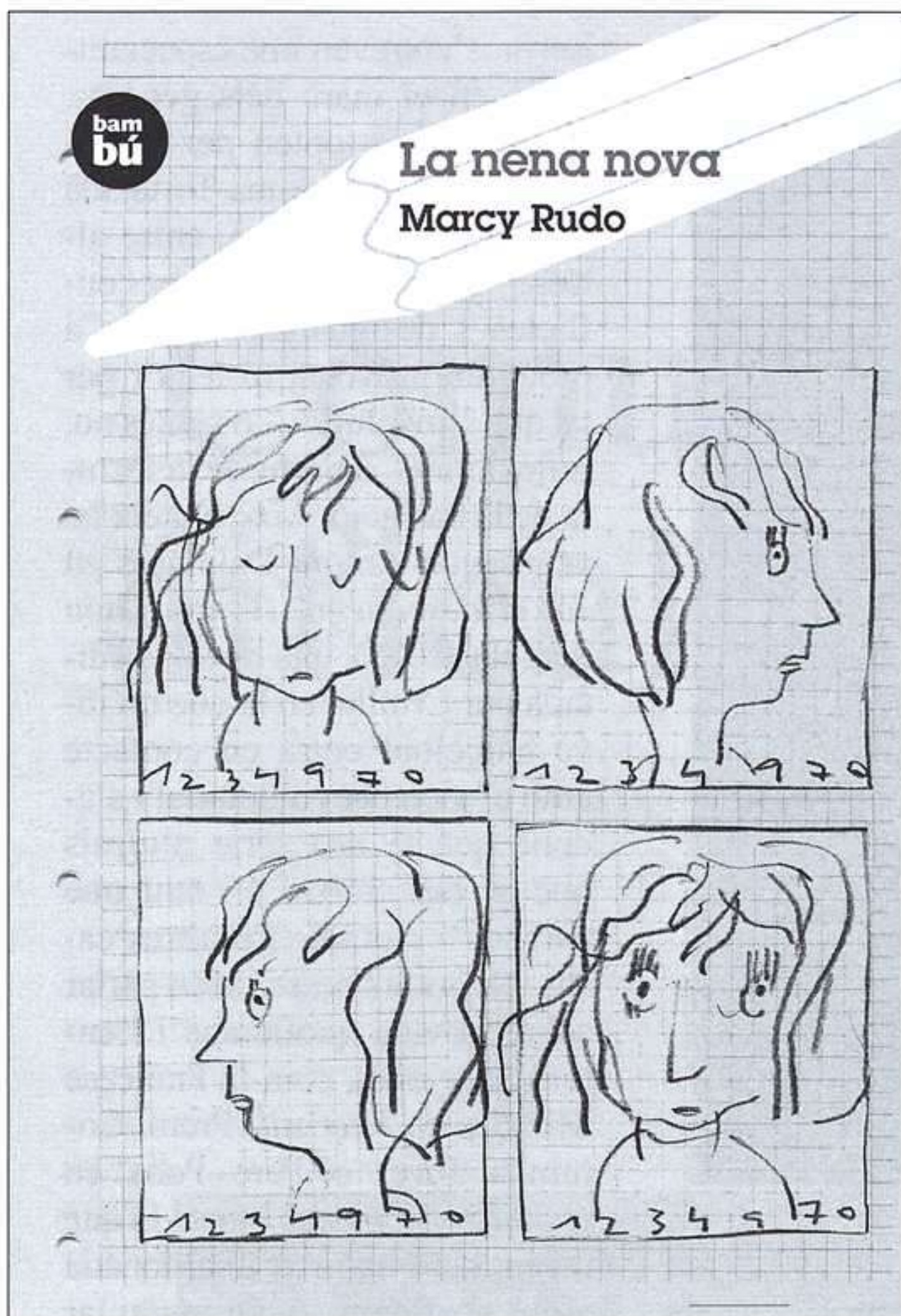
Per a lectors a partir de 10 anys, tornen les narracions de colla, en les quals el grup d'amics han d'ajudar-se i col·laborar per a resoldre misteris o viure aventures. En *Dark i els pirates del llac* (Alfaguara/Grup Promotor), Josep Lorman presenta una colla d'amics amants de la navegació que tenen un divertit encontre amb un fantasma que els demana ajuda. En canvi, Guillem Rosselló, en *Una història emocionant* (Barcanova), ha mesclat la narració de colla amb elements històrics que condueixen els protagonistes al descobriment d'un document sobre un corsari del 1512.

També, novel·les que tracten sobre la necessitat de respectar els animals, la natura i les tradicions com *L'esparver* (Barcanova), d'Anna Tortajada, que presenta una història d'iniciació mil·lenària a través de la cacera de l'esparver al nord de Tunísia. *Operació salvament* (Baula), de Xavier Hernández, incideix en els animals i la necessitat de protegir-los. De respecte, però cap als humans, tracta *La nena nova* (Bambú), de Marcy Rudo, en tocar un tema encara controvertit i desgraciadament actual, el *bullying* en els centres escolars.

Realisme, intriga, misteri... i novel·la fantàstica

Entre les novel·les per a lectors a partir de 12 anys, prevalen les realistes que parlen sobre els adolescents i els problemes més immediats que els amoenen; l'amor, el sexe, les amistats, les relacions familiars, etc. Per això, editorial Empúries ha optat per publicar una edició especial d'*El gran llibre de la Carlota*, de Gemma Lienas, una recopilació de totes les narracions protagonitzades per la jove Carlota. Hermínia Mas insisteix en la relació pare i fill en *L'arpa de les mil cordes* (Alfaguara/Grup Promotor), i l'esforç que ambdós han de fer per trobar una via de comunicació. En *Contracte 'Basura'* (Columna), Rafael Vallbona parla sobre un tema que també interessa molt els joves que han finalitzat els seus estudis i es proposen trobar feina: els contractes precaris.

Un altre fenomen que es repeteix és la publicació de novel·les que condueixen a la reflexió a través d'esdeveniments que afecten la societat a nivell internacional. *Trucant a les portes del cel* (Premi Edebé de Literatura Juvenil 2006), de Jordi Sierra i Fabra, presenta a una jove cooperant que se'n va a treballar a la Índia, tot i l'oposició dels pares i de la seva parella. També de solidaritat parla *Tambors de vidre* (Edebé), de M. Carme Roca i Montse Ballarín, que posen en evidència la

situació política de la República Centreafricana. Excel·lent novel·la, *I la mort em parlava* (Barcanova), en la qual Noemi Bagés barreja una relació mare-filla, un viatge a Buenos Aires i un compromís per a la lluita per la justícia social i l'amor. Pep Albanell, s'afegeix a aquest tipus de narracions amb *La música perduda* (Alfaguara/Grup Promotor), amb una història antibèlica que posa en evidència l'absurditat de les guerres. Parlant de guerres, una interessant traducció de Quaders Crema, *Diari de Praga*, de Petr Grinz, les anotacions d'un noi jueu que va haver de viure en un gueto i, després, va ser deportat al camp de concentració d'Auschwitz, on va morir.

Per damunt de tot, les lectures que estan de moda són les de gènere fantàstic. La major part d'edicions són traduccions, però entre els autors catalans, Maite Carranza, amb *El desert del gel* (Edebé), segon títol de la trilogia *El Clan de la Lloba*, es consagra com una de les millors autores del gènere fantàstic entre els joves adults, gràcies a la seva habilitat per combinar personatges

de l'època actual, elements màgics, mites i personatges propis de l'imaginari popular.

Per una altra banda, l'aparició de *El Codi Da Vinci*, de Dan Brown, ha propiciat la publicació de nombroses novel·les del gènere de misteri que barregen elements històrics amb l'actualitat. Per exemple, la jove autora Marina Martori, en *El manuscrit càtar* (La Galera), presenta una arqueòloga que investiga un manuscrit que va pertànyer a Guillem de Foix i, en desxifrar-lo descobreix un secret guardat amb cura des de fa centenars d'anys. És enigmàtica, també, la darrera novel·la —molt ben documentada— de Mercè Companys, *El fill del passat* (Planeta & Oxford), que parla sobre la reencarnació. En *Els caçadors del Sol* (Premi Guillem Cifré de Colonya 2006), d'Antoni Oliver, Balzac ha de resoldre l'enigma de la desaparició del Sol, per a fer-ho compta amb l'ajuda d'un personatge singular, la guerrera Zavruga. Núria Pradas fa la seva aportació a aquest gènere amb *El misteri del carrer de les Glicines* (Bambú), una història

d'intriga desencadenada després de la desaparició d'un jove al bell mig de Madrid.

Els clàssics

En un moment en el qual els clàssics tenen un paper tan important, no es pot deixar de parlar d'algunes de les adaptacions i traduccions més destacables de la producció d'aquest any. En primer lloc, la recuperació d'alguns clàssics catalans. Per exemple, editorial Barcanova ha reeditat autors com Àngel Guimerà —*Terra baixa*— o M. Aurèlia Capmany —*El malefici de la Reina d'Hongria*— per a joves adults. I per a lectors a partir dels 8 anys, *Tirant lo Blanc explicat als infants* (Edebé), versió de Rosa Navarro, il·lustrada per Francesc Rovira.

Entre els clàssics universals, destacar l'adaptació que l'editorial Teide ha fet de l'*Odissea* amb *Les aventures d'Ulisses*, i la traducció de *Moby Dick* (Edebé), en la col·lecció *Nómadas del Tiempo*. Per a lectors a partir de 7 anys, la versió de *Frankens-*

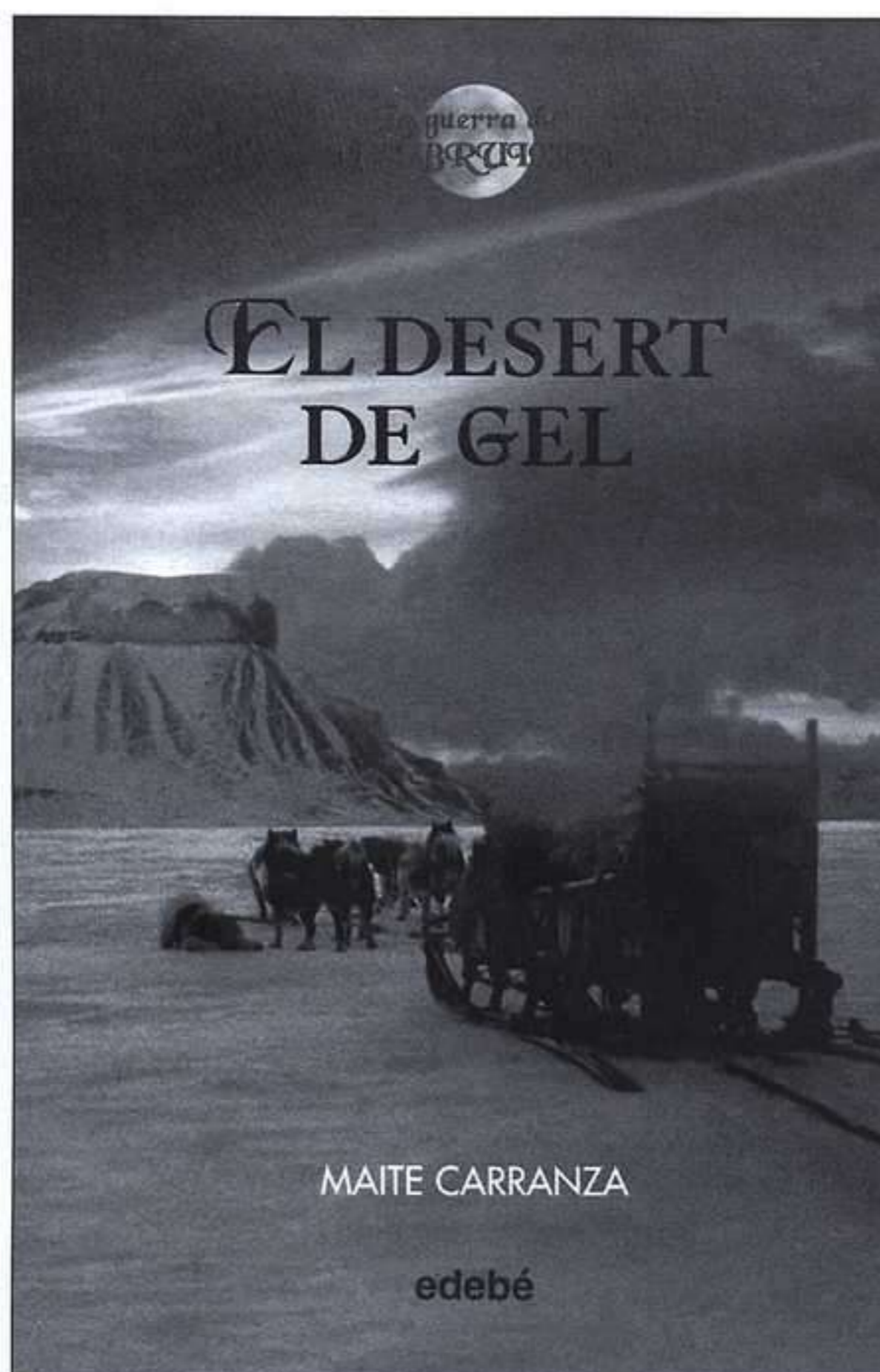
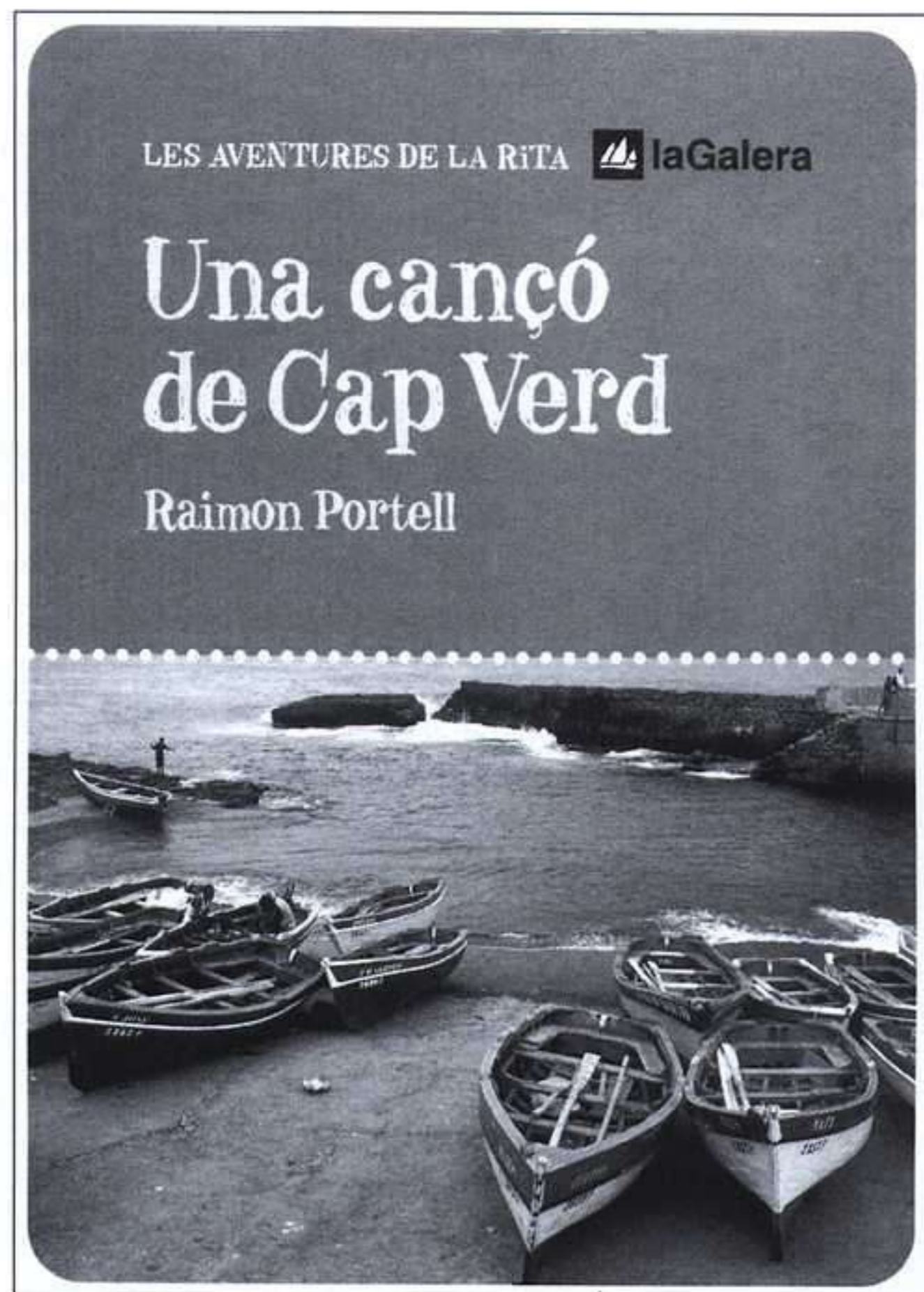
tein, a càrrec de Seve Calleja i il·lustracions de Tha, i *Els tres mosqueters*, de la mà de Jesús Ballaz i Javier Andrada, ambdós dins la col·lecció *Petits Universals*, de La Galera. Blume ha optat per *Pinotxo*, il·lustrat per Jean-Marc Rochutte.

Afegir l'esforç de ING edicions en recuperar i oferir els àlbums clàssics de l'autora sueca Elsa Beskow. Per una banda, *Els nens del bosc*, editat per primer cop a Suècia l'any 1910, i per una altra, *El xai d'en Pau*, editat el 1912, uns àlbums que amplien i enriqueixen el panorama infantil del país amb autors internacionals que quedaven oblidats.

Un altre cop, ha quedat poc espai per als llibres de poesia o els cançoners —tot i la demanda, especialment dels centres escolars—. *Gri Grill i altres animals* (Barcanova), de Núria Albertí, és un dels més destacables. Tot i que segueixen sorgint recopilacions d'endevinalles i embarbussaments de l'estil *El llibre de les endevinalles* (Beascoa), de Marta Abril i Horacio Elena, en el que es proposa un constant joc d'observació.

Els projectes de divulgació

Reprenent el fil dels llibres de divulgació, una autèntica novetat d'aquests dos últims anys, ja mencionats en la primera part de l'article, cal afegir que les col·leccions existents es van ampliant i per fortuna es publiquen projectes d'autors del país. Per a nens de 0 a 4 anys, de la mà de Patricia Geis i Sergio Folch, Combel ofereix una sèrie de llibres en els quals estan representats nens i nenes de totes les cultures que promouen els bons costums —*A curar-se!*, *Adéu bolquers*, *A ajudar!*, entre alguns títols—. Recentment, La Galera ha presentat *Les Aventures de la Rita*, una col·lecció de narracions de viatges per a joves, de Raimon Portell que, a més dels textos, també s'ha encarregat dels dibuixos i les fotografies. Edebé ha optat per publicar *Activitats en família*, de Laura Blan-

co, Sílvia Carbonell i dibuixos de Rosa M. Curto, un llibre en format àlbum per compartir en família, que recull més de cent activitats que parlen de les virtuts i els valors.

No fa gaire temps, davant el nou fenomen de convivència multiracial i cultural, es va veure la necessitat de publicar contes i llibres al voltant del tema de la multiculturalitat, els costums, el respecte cap a altres cultures, etc. Tot i que s'ha assolit la fita pel que fa a narrativa, encara quedava un altre buit: la convivència de les diverses creences i religions. *Déu, Yahvé, Alá* (Edebé), presenta els interrogants que els nens poden plantejar-se entorn les tres grans religions; jueva, cristiana i musulmana. Un manual necessari i encertat, amb uns textos concisos i clars que permeten una aproximació a aquestes religions. De la mateixa editorial, però amb un to totalment diferent, *Què és la vida?*, d'Oscar Brenifier, una iniciació a la reflexió i el pensament per a aquells lectors que tenen dubtes sobre la mort, la felicitat, l'ambició, l'existència o la desgràcia.

Per finalitzar l'apartat de coneixements, una edició exquisida amb solapes, *Nombres* (Com-

bel), de David Pelham, per tal que els més menuts s'iniciïn en l'aprenentatge dels nombres, de la mà d'un gat i uns simpàtics ratolins. Dins aquesta franja d'edat, també és molt interessant *Formes i dibuixos de la natura* (Cruïlla), ple de fotografies que ajuden a diferenciar els triangles, els cercles, les línies, etc. a partir d'animals i elements de la naturalesa. També, *Animals del zoo* (Timun Mas), un llibre que dona informacions bàsiques d'alguns dels animals del zoo. Inclou textures molt ben aconseguides per tal que la petita mà del nen o la nena diferenciï cada espècie mitjançant el tacte.

I per acabar...

...pot dir-se que les editorials catalanes es troben en un moment de reflexió i editen menys quantitat de títols per donar prioritat a la qualitat. Algunes continuen confiant en joves il·lustradors i escriptors que s'estrenen dins l'àmbit de la literatura infantil, combinant-los amb autors més veterans. Altres, prefereixen assegurar les vendes amb autors mediàtics, mencionats al començament de l'article. Tanma-

teix, la tendència tant en les unes com en les altres és normalitzar l'edició de llibres en català equiparant-la amb la resta d'Europa, gràcies, en part, a la gran diversificació de temes.

En relació als primers lectors, la major part d'editorials tendeixen a seguir les prescripcions escolars que en innumbrables casos estableixen, fins i tot, els temes i la manera com han de tractar-se. Així donç, els llibres per a pre-lectors i primers lectors continuen essent, exceptuant alguns casos, simples eines d'aprenentatge de la lectura. També se segueix amb la tendència d'anys anteriors de publicar reculls de contes sota un epígraf que indica el tema. Des d'aquesta perspectiva resulta interessant i atractiva *Contes del bosc i altres històries* (Edebé), de Ramon Besora i il·lustrat per Judit Morales i Adrià Gòdia, que barreja contes d'animals amb vinyetes de còmic i poesia. O la coneguda sèrie de contes del meteoròleg Tomàs Molina, que convida el lector a conèixer el planeta en *Contes de la Terra* (La Galera), il·lustrat per El Persas.

Per una altra banda, per part d'alguns autors de literatura infantil i juvenil establerts a Cata-

lunya, s'entreveu una especialització en el marc dels gèneres. Alguns d'ells opten per la novel·la realista —Anna Tortajada o Jordi Sierra i Fabra, entre altres— per donar a conèixer conflictes i desigualtats socials, i procuren provocar al lector per tal que s'involucri —o si més no, reflexioni—, a partir de la lectura de la narració. Això mateix ha aconseguit Antoni Dalmases en *Jo, el desconegut* (Premi Gran Angular 2005), una novel·la editada per Cruïlla, en la que un jove barceloní entra en contacte amb el món del voluntariat i s'adona que té una sèrie d'ideals que el fan créixer en tant que persona i ciutadà. En altres casos, els autors prefereixen parlar sobre la vida quotidiana i l'entorn dels joves, com fa Francesc Miralles en *Interrail* (Premi Columna Jove) o Pere Pons en *Quand tot comença*, novel·la que recentment ha estat guardonada amb el Premi Gran Angular 2006, i que trasllada el lector fins als anys 60 per parlar de la vida d'una colla de joves de l'època. Altres, s'estimen més acostar-se al lector a través de la novel·la històrica. M. Carme Roca, en *Akanuu, l'arquer persa* (Premi Barcanova 2005) presenta la vida quotidiana a la Pèrsia del segle VI a.c.

I, per què no, acabar l'article mencionant totes aquelles editorials —l'altra cara de la moneda— de la resta d'Espanya i d'altres indrets del món que contribueixen a enriquir el panorama català amb les traduccions d'algunes de les seves obres. Caldria parlar dels àlbums de l'editorial veneçolana Ekaré —*Els cocodrils imita mones o Guineu*—; *La cosa que fa més mal del món*, una de les moltes traduccions en llengua catalana de l'editorial gallega OQO; o *El senyor Ferran*, de la mexicana Fondo de Cultura Económica... per citar-ne només unes quantes.

Actualment, si es parla d'edició, Catalunya té poques coses a envejar de la resta d'Europa. Tanmateix, arreu s'intueix falta d'originalitat i d'idees atractives i engrescadores, i una gran tendència a la imitació. ■